

ZRUŠENÍ STRAVENEK

Systém daňového zvýhodnění stravenek

Stravenky jsou jedním z nejrozšířenějších a nejoblíbenějších zaměstnaneckých benefitů v naší zemi. V současné době s nimi platí jeden a čtvrt milionu lidí.

Firma, která se zabývá provozem stravenek, je prodává zaměstnavateli (s přírůžkou 2-3%). Ten je za výrazně zvýhodněnou cenu prodá svému zaměstnanci. Hospodský vrací stravenku provozovateli, který mu vyplatí peníze (asi o 3-5 % míň, tedy další provize). Část ceny stravenky uhradí zaměstnanec a část zaměstnavatel, který si tyto náklady uplatní jako daňově uznatelné. Obecně si může ze základu daně odečíst dokonce až 55% z hodnoty stravenek.

Někteří zaměstnavatelé se domnívají, že mají zákonnou povinnost zajistit zaměstnancům teplé jídlo, pokud pracují více než šest hodin v kuse. To je ale špatná formulace zákona. V zákoníku práce se píše, že zaměstnavatel může stravování zajistit. To ale neznamená, že bezpodmínečně musí. Jeho skutečnou povinností je pouze umožnit zaměstnanci stravování. Stravenky nezávazují pouze zaměstnavatele, ale také zaměstnance. Rozdíl mezi částkou, kterou zaměstnanec skutečně uhradí, a opravdovou hodnotou stravenky se nepřiznává jako peněžitá odměna, a proto se ani nezdaňuje.

Systém stravenek bude v plné míře jen těžce nahraditelný. Jistou alternativou řešení tohoto problému, pokud skutečně tuto daňově odpočitatelnou položku zruší, je možnost přispívat zaměstnancům na stravu z fondu kulturních a sociálních potřeb. Existence tohoto fondu bývá zakotvena v kolektivní smlouvě s odbory. Tento fond je dotován z čistého zisku, tzn. po zdanění. Další variantou je snížit zaměstnancům základ daně z příjmu o určitou zákonem stanovenou paušální částku na stravování v zaměstnání.

STATISTIKA

- v České republice je asi 17 tisíc provozoven, které přijímají stravenky
- tři čtvrtiny lidí by případné zrušení stravenek zaměstnavatelem kvůli jejich daňové nevýhodnosti považovaly za snížení svého příjmu
- stravenky využívá 40% z tři milionů zaměstnanců
- pokles příjmů v případě zrušení zvýhodnění stravenek očekává 46 procent restaurací a obchodů
- Téměř čtvrtina zaměstnavatelů chce stravenky nadále využívat, i když nebudou již daňově výhodné. Celkem 16 procent podniků je nahradí jinou formou závodního stravování a 27 procent hodlá stravenky zrušit. Třetina zaměstnavatelů ještě neví, co by podnikla.
- Čtvrtina firem, které nyní stravenky svým zaměstnancům nabízí, je rozhodnuta po zrušení daňového zvýhodnění tento bonus zrušit. Polovina z nich již nyní nenabízí svým zaměstnancům stravenky vůbec.
- Celkem dvě pětiny zaměstnanců (41 %), které v současnosti dostávají stravenky, uvádí, že by změnilы své stravovací zvyklosti v případě, že by jim zaměstnavatel benefit přestal poskytovat.
- Mezi zaměstnaneckými benefity jsou jednoznačně nejrozšířenější stravenky, či příspěvky na oběd. Od svých zaměstnavatelů je dostává 71 % zaměstnanců. Další poskytované benefity již dostává maximálně třetina zaměstnanců, jsou jimi - dovolená nad zákonný rámec 4 týdnů, která je poskytována zaměstnavatelem 32 % zaměstnancům a - příspěvek na penzijní připojištění, který je poskytován 31 % zaměstnanců. V průměru dostávají zaměstnanci tři až čtyři benefity (3,75).

NÁVRH NA ZRUŠENÍ DAŇOVÉHO ZVÝHODNĚNÍ STRAVENEK

ZDŮVODNĚNÍ NÁVRHU

Platný daňový režim závodního stravování v obou existujících způsobech modifikovaných dalšími formami vykazuje zřejmou asymetrii, neboť na straně zaměstnance se jedná vždy o příjem osvobozený od daně, avšak na straně zaměstnavatele se jedná za stanovených podmínek o daňově uznatelný náklad. Jedná se o stejnou asymetrii, jakou vykazoval do konce roku 2007 režim zákonného pojistného na sociální zabezpečení a příspěvek na politiku zaměstnanosti a všeobecné zdravotní pojištění. U tohoto pojistného byla schválena zásadní změna, která vyústila v režim zdanění tzv. „superhrubé mzdy“, což znamená, že do základu daně z příjmů ze závislé činnosti se zahrnuje také pojistné hrazené zaměstnavatelem.

Problematika daňové uznatelnosti závodního stravování vykazuje celou řadu disproporcí, které nebyly dlouhou dobu řešeny. V konečném důsledku tak byl tolerován stav, kdy právní úprava zakládala a zakládá systém neoprávněné duplicity ve zvýhodnění určitých kategorií poplatníků.

V tomto návrhu dochází ke zrušení daňové uznatelnosti výdajů/nákladů ve formě příspěvku na stravovací poukázky. I při zvolení tohoto způsobu řešení, kdy výdaje (náklady) ve formě příspěvku na stravovací poukázky nebudou daňově uznatelné, se jedná o zajímavý benefit, poněvadž na straně zaměstnance je od daně z příjmů toto plnění osvobozeno a nepodléhá zákonnému pojistnému.

Při nastolení koncepce obsažené v návrhu tohoto zákona lze očekávat celkový přínos pro státní rozpočet ve výši cca 0,600 mld. až 1 mld. Kč.

Stanoviska předkladatelů v médiích

- Stravenky jsou jen odvozeninou celého systému výjimek, který je nutné narovnat a zjednodušit.
- Východisko pro zaměstnance není v daňových výjimkách, ale v rozvoji závodního stravování a dvoustranných smlouvách.
- Podpora stravování funguje v mnoha státech, ale málokde dostávají daňovou výhodu zaměstnanci i zaměstnavatelé. Stát tak tratí na daních asi miliardu tři sta milionů korun.

STANOVISKA ZÁJMOVÝCH ORGANIZACÍ

Na jedné straně sice firmy přijdou o velmi výhodnou příležitost zavděčit se svým zaměstnancům v podobě výhodných stravenek. Na druhou stranu je zřejmé, že stále více firem si význam svých zaměstnanců uvědomuje a připravují mnohem propracovanější investice do svého lidského kapitálu... Celkové snížení daní bude firmy motivovat k tomu, aby zaměstnanecké výhody rozšířily a zejména je přizpůsobily potřebám a přáním svých zaměstnanců - ať už se bude jednat o vzdělávací kurzy či poukázky do fitness centra. Takové programy se jim totiž vyplatí v podobě dlouhodobě udržitelného růstu podnikání.
(SME Union Czech Republic)

Proti rušení stravenek v průběhu roku budeme bojovat, opatření bylo navíc navrženo nesystémově, například už tím, že zvýhodnění zůstává u závodních jídel. Firmy mají hotové rozpočty a podnikatelské plány, budeme tedy požadovat odklad minimálně od 1. ledna 2009 a zároveň budeme diskutovat o možné kompenzaci tohoto opatření.
(Hospodářská komora České republiky)

AHR České republiky se již několikrát postavila za zachování stravenek pro zaměstnance. ... Bohužel tím, že naše legislativa v Zákoně o dani z příjmu hovoří o „hlavním jídle“, avšak není tento termín definován, docházelo a bohužel stále dochází k tomu, že je stravenek využíváno k nákupu potravin, potravinových surovin a až pak k úhradě hotových jídel. Pozitivní posun v poslední době lze zaznamenat v tom, že se podařilo významnou měrou snížit to, že nelze na stravenky nakupovat alkoholické nápoje, tabákové výrobky a jiné nepotravinové produkty. AHR ČR je přesvědčena o tom, že kdyby byl termín definován v zákoně, ubylo by jistě odpůrců stravenek.
(Asociace hotelů a restaurací ČR)

Stravenky dnes fungují samozřejmě i jako nepřímá podpora restaurací. Malá anketa mezi jejich klienty ale ukazuje, že je konec stravenek zásadně nepostihne. Kdo si zvykl prosvětlit den obědem v blízké hospodě, ten se toho bude těžko vzdávat i za nových podmínek.
(Tomáš Pavlíček, týdeník Respekt)